

moj planet

www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet

RAZISKOVANJE JE ZABAVNO

MESEČNIK • LETNIK 20 • 6,08 € za naročnike v šoli, 6,45 € za naročnike na domu, 7,60 € v prosti prodaji

2024 • SEPTEMBER

Kako se učijo?

Vse o mišicah

Gozdni internet

POSTER

»OBOŽUJEM
ŽIVALI IN BEREM
REVIJO MOJ PLANET.«

Naročite MOJ

UČIMse.com

interaktivni portal za učence in učence

BREZPLAČNO
interaktivne
vaje

DARILO
stenski koledar

ŽIVALSKI KOLEDAR za leto 2025, ki se ga bodo razveselili vsi ljubitelji živali! Vsem naročnikom Mojega planeta prinaša izjemne fotografije čudovitih živali, ki bodo obogatile otroške sobe in prinesle delčke narave v domove.

Kodo za dostop
prejmete po e-pošti.

KODA ZA CELOLETNI DOSTOP do nalog za razred in predmet po svoji izbiri na mednarodno priznanem interaktivnem izobraževalnem portalu www.UCIMse.com.

Naročanje: ☎ 080 12 05 🖱 www.mladinska-knjiga.si/revije 📄 poskenirajte QR-kodo

Z VSAKO REVVIJO MALO ZRASTEM

do 20 %
UGODNEJŠA NAROČNINA
Najnižja cena velja za naročnike v šoli.

Revija, ki spodbuja radovednost in raziskovanje!

»Revija Moj planet z veseljem že vrsto let priporočam mladim bralcem pa tudi njihovim staršem in starim staršem. Odlična revija je edina tovrstna pri nas in bralce nagovarja z zanimivimi, poučnimi in zabavnimi vsebinami, ki jih prispevajo slovenski strokovnjaki. Tudi najzahtevnejši bralec bo našel odgovore na svoja vprašanja, obenem pa bo revija s svojim širokim naborom tem in barvitim videzom samo še spodbudila zdravo radovednost in raziskovanje. Revija Moj planet je verodostojen vir znanja za osnovnošolce in njihove družinske člane.«

Maja Stopar, dr. vet. med.

PLANET in izkoristite ugodnosti

Največ prihranite ob naročilu kompleta revij!

do 30 %
prihranka

+

Bogate vsebine za ljubitelje narave, živali, rastlin, ekologije ... za prave mlade raziskovalce, ki jim je mar za naš planet.

Ob naročilu dveh revij (Cicido, Ciciban, Cici zabavnik, Moj planet, Pil, Gea) v vrtcu/šoli prihranite 30 %. Ob naročilu dveh revij na dom prihranite 25 %.

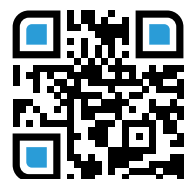
IGRAM, DA ZNAM!

MOBILNA
APLIKACIJA
UČIMse.app

- Spodbuja **prve korake v svet črk in števil**
- Edina **utrjuje slovenski jezik**
- Vsebuje **interaktivne naloge**

Skenirajte QR kodo za več informacij o aplikaciji in o tem, kako jo namestiti.

Dragi planetovci,
gotovo ste se načofotali in se naučili brezskrbne počitniške sproščenosti. Nekateri ste bili v hribih, večina na morju ali pri sorodnikih, nekateri na potovanju. Hvala za vašo pošto in vprašanja. Doktor Vetko je bil ravno v gorah, ko smo potrebovali njegove odgovore. Tudi sama sem izkoristila vsako priložnost za ohladitev v kakem jezeru ali reki, letošnje poletje je bilo res zelo vroče.

Želim vam čudovit začetek šolskega leta, dobre učitelje in veliko časa za raziskovanje narave. Narava je najboljša učilnica, ljudje pa smo del nje. Če kdaj niste dobro razpoloženi, boste vedno našli oporo pri prijateljicah živalih, te vas sprejemajo take, kot ste. Vsak od vas je dragocen in pomemben del mozaika na našem planetu. Se beremo 15. oktobra.

Maja
maja.bajzelj@mladinska-knjiga.si

Pišite nam na moj.planet@mkz.si ali
www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet

V tej številki

september 2024

- 6 TA MESEC**
Opazujem in raziskujem
- 8 PASJELJUBCI**
Kako se učijo psi?
- 10 PLANETOVCI PO SVETU**
Florjan iz Hongkonga
- 12 DOMAČI LJUBLJENČKI**
Ali res poznamo muce?
- 16 PLANETOVA DELAVNICA**
Jesensko ustvarjanje
- 18 SVET RASTLIN**
Zakaj listje spremeni barvo?
- 20 EKSOTIČNE RASTLINE**
5 lepotic sredozemskih vrtov
- 22 SADJE**
Pozabljene hruške – tepke
- 26 POMEN GOB**
Gozdni internet
- 26 FOTOGRAFIJA MESECA**
Miš
- 36 DR. VETKO**
- 38 ZDRAVJE IN POČUTJE**
Mišice – gradniki telesa
- 40 ZELENi PLANET**
Kako recikliramo plenice
- 42 NAŠ PLANET**
Zemlja
- 44 STRIP BOR IN BRINA**
Novo prijateljstvo
- 48 MOJ TEST**
Si robinzonski tip?
- 50 SIVE CELICE**
- 54 NAGRADNI KVIZ**
- 56 VAŠA POŠTA**

Spremljajte nas na:
www.facebook.com/RevijaMojPlanet

SEPTEMBER OKTOBER

Granatno jabolko zori

Granatno jabolko (*Punica granatum*) je listopadno nizko drevo. Izvira z Bližnjega vzhoda. Zaradi okusnih plodov ga sadijo povsod, kjer so poletja dovolj topla in zime mile. Nekaj sort prenese tudi celinsko klimo. Plodovi so zreli, ko plod postane robat, njegovo kožo pa je mogoče opraskati z nohtom.

Laški kačnik raste

Laški kačnik je trajnica, ki uspeva na Primorskem. V tleh ima gomolje. Listi poženejo jeseni in ostanejo zeleni preko zime. Zelo pogost je v vrtovih, saj je zelen takrat, ko se preostale rastline skrivajo. Nobena žival ga ne jé, saj je celotna rastlina zelo strupena.

cveti samoperka

Močvirna samoperka (*Parnassia palustris*) je trajnica. Uspeva na sončnih legah, na vlažnih tleh z nizko vsebnostjo hranil. Je precej pogosta, a skoraj vedno prezrta rastlinica. Njeni pritlični listi imajo dolge peclje in tvorijo listno rozeto. Na steblu ima en sam sedeč srčast list, po katerem se imenuje samoperka. Na vrhu stebela se razvije en sam cvet.

Kozica gre na jug

Kozica (*Gallinago gallinago*) je ptica močvirij, barij in vlažnih travnikov. Rada se skriva med šopi rastlin. Kozica je selivka, jeseni odleti na jug. Tudi na prezimovališčih je vezana na mokrotna okolja. V Sloveniji je kritično ogrožena zaradi spreminjanja njenega življenjskega prostora. Okolje ji uničujemo z izsuševanjem, gnojenjem in opuščanjem košnje.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Evropski dan jezikov

Evropski dan jezikov obeležujemo 26. septembra. Na ta dan se spomnimo, da v Evropi govorimo okoli 200 jezikov. Od tega jih je 24 uradnih. Mnogo jezikov ima malo govorcev. V preteklosti so vladajoči narodi poskušali iztrebiti jezike, ki so jih imeli za manjvredne. Znanje maternega jezika je kulturna dediščina vsakega posameznika.

Orjaški japonski metulj

Japonska sviloprejka ali jamamaj (*Antheraea yamamai*) je tujerodna vrsta, ki pa ni invazivna. Naselili so ga pred več kot 100 leti. Teoretično je zelo primeren za pridobivanje svile, saj njegove gosenice jedo liste hrastov. Praktično pa se ni obneslo. Med sprehodom po gozdu morda naletimo na živozelen zapredek, iz katerega je zlezal metulj. Z malo sreče morda metulja celo lahko vidimo. Velik je kot dlan in je največji metulj v Evropi.

Petra Sladek Ashour

Kako se učijo

Psi so izredno inteligentna bitja. Čeprav ne znajo govoriti, se lahko naučijo razumeti veliko besed. Razumejo, ko jim ljudje kaj pokažemo – na primer v katero smer bi radi šli na sprehodu. Imajo zelo dobro razvito komunikacijo in se naučijo brati tudi človeško telesno govorico. V tem so pogosto celo boljši od nas. Da o njihovem izjemnem smršku sploh ne govorim, saj skoraj ni stvari, ki je pasji nos ne bi zmožel najti.

Povodec pomeni sprehod!

Psi imajo odlično sposobnost, da povežejo dogodke, ki si sledijo. Tako se na primer naučijo, da povodec pomeni sprehod. Vsakič, ko psa peljemo na sprehod, ga namreč pripnemo na povodec. Ko to nekajkrat ponovimo, pes že točno ve – sprehod bo! Če ob tvojem odhodu v šolo pes vedno počaka doma, se nauči prepoznati tudi šolsko torbo. Točno ve, da ne bo šel s tabo, kadar imaš na rami torbo. Nauči se lahko tudi, da obujanje natikačev pomeni, da boš le odnesel smeti v smetnjak ali pa preveril poštni nabiralnik, in da to ne pomeni sprehoda. Ali pa to, da šumenje vrečke pomeni priboljške, zvonec napoveduje obiske, zvok pasje skledice pa večerjo. Se spomniš še kakšnega primera? Morda odpiranja hladilnika?

U, tole se pa izplača!

Tako kot ljudje tudi psi raje delajo tisto, kar se izplača. Če njihovemu obnašanju sledi nekaj prijetnega, bodo to pogosteje počeli. Če na primer psa pokličeš k sebi in mu daš priboljšek, se bo hitro naučil, da »pridi sem« pomeni nekaj dobrega. Tako bo vedno raje prišel k tebi, ko ga pokličeš. A previdno! Psom so vseh različne stvari in priboljški zanje niso edina nagrada. Med drugim se zelo radi igrajo. Ko pes skače nate in ga začneš odrivati, skakati ali kričati, je to zanj igra. »Aha, tole je pa zabavno!« si misli in bo skakal še bolj.

PSI?

Prosim, bodi nežen z mano

Včasih moramo psu pokazati, da njegovo vedenje ni primerno. A previdno – psa nikar ne kregaj. Tudi cukanje povodca, kričanje in pretepanje psa nikakor niso primerni načini vzgoje. Vse to psu povzroča stisko, saj ne razume, zakaj je kaznovan. Lahko se te ustraši, v skrajni sili pa lahko tudi ugrizne. Meje se da postaviti na bolj prijazen način. Ko na primer pes skače nate, se ustavi.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Bodi čisto pri miru in počakaj, da gre tvoj pes stran. S tem mu daš jasno vedeti, da njegovo vedenje ni primerno in da se na tak način ne bosta igrala.

Pa nikar ga ne pozabi pohvaliti, ko naredi prav.

Prosim, ne kradi

Kadar imajo psi pri sebi igračo ali hrano, je pomembno, da jih pustimo pri miru. Če v takih situacijah pristopiš k psu in mu igračo ali hrano vzameš, to razume kot krajo. Zato se lahko zgodi, da bo naslednjič pokazal zobe in zarenčal. Na ta način želi sporočiti, da je to njegovo. Če prošnje ne upoštevaš, te lahko celo ugrizne. Kadar pes ukrade kakšen tvoj predmet, na primer igračo ali copato, ga raje pokliči k sebi. Ukradeni predmet lahko nato zamenjaš za okusen priboljšek. Ne pozabi – pes bo raje spustil predmet, če bo v zameno dobil nekaj dobrega. In spet ga pohvali, ko izpusti ...

Alja Willenpart
Psuprijazen.si

你好 ni hao!
Dober dan!

Ime mi je Florijan, star sem 11 let. Ravnokar sem končal šesti razred osnovne šole. V jeseni grem že v srednjo šolo.

Družina

Z očijem, mami in triletnim bratom Oliverjem zadnji dve leti živimo na otoku Hongkong, ki leži v južnem delu Hongkonga, posebnega območja države Kitajske. Sem smo se preselili zaradi očijeve službe, prej smo skoraj pet let živeli v Angliji.

Otok Hongkong

Tu je veliko zgodovinskih znamenitosti, pa tudi tematskih parkov in velikih nakupovalnih središč. Znamenit je tudi The Peak, najvišji hrib na otoku, ki s 552 metri nadmorske višine ponuja prekrasne razglede na okoliške otoke. Imamo tudi kar nekaj gorskih verig, ki privabljajo pohodnike. Med otroki je zelo priljubljen Ocean park. V njem so poleg zabavišč tudi tobogani, park morskih sesalcev, akvarij z največjo kupolo na svetu, živalski tematski park. Zahodno od našega otoka leži Lantau, največji otok v Hongkongu, kjer stoji 34 metrov visok bronasti kip Velikega Bude, ki tehta skoraj 300 ton. Do kipa vodi 268 stopnic. Mi smo obiskali tudi Disneyland, največji zabaviščni park v Hongkongu.

Hongkong

Leži na jugu Kitajske, na vzhodnem bregu Biserne reke. Gre za območje, veliko 1104 km², kjer živi slabih 8 milijonov ljudi. Hongkong, ki je eno najgostejše poseljenih območij na svetu, od leta 1997 spada pod Kitajsko, prej je bil britanska kolonija. Zato imajo dva uradna jezika: angleščino in kitajščino.

Dvakrat na teden hodim na tenis. Najbolj pa so mi všeč transformerji, zato sem zelo vesel, kadar gremo z družino v edino restavracijo na svetu, ki je v popolnosti obarvana v tem stilu.

Šola

Hodim v mednarodno šolo Peak School, ki stoji blizu parka Victoria Peak. Naša šola ni velika, obiskuje jo samo 360 učencev. Šolski sistem je tukaj drugačen kot v Sloveniji, osnovna šola se zaključuje po šestih letih. Poleg angleščine se

učim tudi kitajščine, natančneje mandarinščine. Je zelo težka, saj ima veliko različnih simbolov, tudi izgovarjava je kar zapletena.

V šolo se vozim z avtobusom, vožnja traja približno 20 minut. V šoli nosimo uniforme, trikrat na teden imamo navadno, dvakrat pa uniformo za telovadbo. Obvezna je tudi kapa, ki nas zaščiti pred soncem. Ker hrane v šoli ne dobimo, si malico in kosilo prinesem od doma.

V dveh letih, odkar živimo v Hongkongu, se je že osemkrat zgodilo, da nam je pouk odpadel zaradi tajfuna in črnega dežja. Ko se to zgodi, se vse zapre in nihče ne gre od doma.

Dejavnosti

Jeseni smo s šolo imeli kampiranje, kjer smo ves teden preživeli v naravi. Čez dan smo imeli različne naloge na kopnem in v morju, zvečer smo na palčkah pekli hrenovke in penice. Spali smo v šotorih.

V šoli hodim na šah, med odmorom igram košarko ali grem v knjižnico. Zelo rad imam stripe in vse, kar je povezano z zgodovino.

Hrana

Zelo rad imam suši in tudi njihovo hrano: cmoke, napolnjene z mesom in zelenjavo, spomladanske zavitke in rezance z zelenjavo in mesom.

Še rajši pa imam pico, lazanjo in golaž, ki jih pripravi mami. Pijača, ki je nisem videl nikjer drugje in mi je zelo všeč, je čaj iz krizantem.

Slovenija

V Slovenijo običajno pridemo enkrat na leto, česar se vedno zelo veselim. Vsakič se napolnim z veliko lepimi trenutki, še posebej rad se družim s sorodniki. Na sliki sva z bratcem na obisku pri prababici.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK, DRUŽINSKI ARHIV

Hongkong

Prebivalstvo: 7,5 milijona (za slabe 4 Slovenije)

Glavno mesto: Hongkong

Površina: 1104 km²

Uradni jeziki: angleščina, kitajščina

Pogovarjala se je Biba Jamnik Vidic

Ali res pozn

Pogosto pravimo, da o mucah že vse vemo. Pa je res tako? Mnogi podatki, ki krožijo o mucah, ne držijo ali pa držijo le delno. Ali se mačka in pes res ne marata? Ni nujno, lahko sta zelo dobra prijatelja, še posebej, če odraščata skupaj. Te zanima, kako pametne, skrivnostne in predane živali so muce?

Muce so samosvoje

Drži. Mačke se rade samostojno odločijo, kaj bodo jedle, kdaj se bodo igrale, izberejo si, kje bodo počivale. Odločijo se tudi, ali se bodo pustile božati in koliko časa. Pogosto slišimo, da so muce samosvoje, da jim ni mar za skrbnike. Pa ni tako. Zelo se navežejo na človeka. Navezane so tudi na svoje okolje, selitev in vožnje nimajo rade.

Nikoli ne pozabimo, da so hišne živali odvisne od nas. Same si ne morejo pomagati. Do njih bodimo sočutni, nežni in spoštljivi.

amo muce?

Predejo zaradi ugodja

Delno drži. Muce predejo predvsem takrat, ko se jih dotaknemo ali jih božamo. Včasih predejo že, ko se jim približamo. S tem izrazijo dobro počutje, ko so v bližini svojega skrbnika. Vendar muce predejo tudi, ko so v stresu, v strahu ali zaradi bolečine, včasih tudi ko kotijo. Na ta način tolažijo same sebe. Zanimivo pa velike mačke (tiger, lev, leopard ...) ne predejo, pač pa rjovijo.

Muce lahko preživijo same

Ne drži. Muce so domače živali. Ljudje smo jih udomačili v davni preteklosti, zato smo zanje tudi odgovorni. Zagotoviti jim moramo hrano in svežo vodo, varnost in veterinarsko pomoč ter jih negovati. Prav je, da so muce družinski člani, da živijo skupaj z nami in ne zunaj, brez nadzora, kjer jim prete veliko nevarnosti. Zapuščene muce brez doma živijo kratko in žalostno življenje.

Muce in psi so lahko dobri prijatelji, čeprav ne govorijo istega jezika.

Zelo močno čustvujejo

Živali so čuteča bitja. Njihova čustva so lahko zelo močna. Veselje ob stiku s skrbniki jasno pokažejo. Navezane so na svoje leglo. Zelo globoko lahko čustvujejo, kadar samice izgubijo svoje mladičke, zato jih od mladičev nikoli ne ločujemo pred 3 meseci. Če je le možno, posvajajmo po dva mladička skupaj. Žalujejo tudi ob izgubi svojega mačjega ali pasjega prijatelja. Zelo so žalostne tudi ob izgubi svojega skrbnika ali svoje družine. Včasih samice posvojijo tudi tuje mladičke ali celo dve samici skupaj skrbita za mladičke.

So elegantne in spretno

Drži. Muce so fizično zelo sposobne, njihovi skoki so natančni. Z mesta lahko skočijo tudi več kot 2 metra visoko. So zelo hitre, gibčne in eksplozivne, dobro plezajo. Če so v stiski, plezajo celo po steni. Kljub spretnosti pa lahko omahnejo z balkona ali okna v globino in se močno poškodujejo, celo poginejo zaradi poškodb. Zlomi zelo bolijo, zato moramo nemudoma poiskati veterinarja. Zdravljenje je dolgotrajno, a uspešno.

FOTOGRAFIJA: PETER KOŠENINA

Mucam zagotovimo notranje domove z veliko miselne zaposlitve. Z njimi se igramo s trakci, mehкими žogicami, rade imajo tunelčke, žogice, ki jih lovijo po ceveh, in podobno. Če imajo možnost za plezanje, pa še bolje!

Pokončajo veliko malih živali

Drži. Mačke so plenilke, zato lovijo muhe in druge žuželke, miške, ptice in njihove mladičke, martinčke in druge živali. Z njimi se pogosto le igrajo, vendar jih močno poškodujejo, zato poskušamo preprečiti to početje. Nekatere svoj plen pojedjo, druge pa prinesejo ulov pokazat skrbnikom.

So terapevtke za ljudi

Z muco nikoli nisi sam/a, vedno imaš družbo. Ob stiku z živaljo ti je lepo, počutiš se prijetno. Muce pomirjajo s svojim predenjem. Ko božaš njihov mehki kožušček, se oba počutita dobro. Muce se ljubko pretegujejo, včasih se celo stiskajo k človeku. Pogosto te pripravijo do smeha. Druženje z muco pozitivno vpliva na zdravje njihovih skrbnikov. Ob njih se ljudje umirijo, zniža se njihov krvni tlak. Muca je v vseh življenjskih obdobjih, od dojenčka, šolarja, najstnika do odraslega človeka in starostnika, lahko zares krasna družba.

Zelo pomembno

Muc se je v Sloveniji namnožilo mnogo preveč, zato večina ne bo dobila svojih domov in ljudi, ki bi skrbeli zanje. Te muce se bodo vse življenje borile za hrano in svoj prostor. Doletele jih bodo bolezni in poškodbe, a verjetno mnogim nihče ne bo pomagal. Rešitev je v tem, da preprečimo rojstva novih mladičkov.

Število muc in njihovo trpljenje lahko zmanjšamo le s sterilizacijo in kastracijo; to sta posega, po katerih ne morejo imeti mladičkov.

Zanimivosti o MAČKAH

Mačke spijo 12–16 ur na dan.

Mačke odlično slišijo, dobro vidijo celo ponoči.

Uhlje lahko obrnejo za 180 stopinj.

Imajo kar 32 mišic, da lahko obračajo ušesa.

Večina samičk je desničark, večina samčkov pa levičarjev.

Mačke imajo odličen sluh in slišijo celo miške pod zemljo.

Frekvenca mačjega predenja je med 25 in 100 Hz, kar je zdravilna frekvenca, ki jo uporabljajo npr. pri bioresonanci.

Znojijo se skozi blazinice na nogah, s tem tudi označujejo svoj teritorij.

Mačke so mesojede in popolnoma brez mesa ne preživijo.

Mačka gre z drevesa vedno ritensko zaradi ukrivljenih krempljev, ki ji pomagajo plezati navzgor.

Mačka ima 320 kosti, človek pa 206!

Mojca Furlan

Jesensko

Prihaja jesen, čas, ko narava pokaže svojo čarobno paletu barv in nas vabi, da se podamo v gozd in odkrijemo njegove skrivnosti. Listje spreminja barve, z dreves padajo storži, med mahom in vejicami pa se skrivajo želodi. Na ustvarjalnih delavnicah boste raziskovali gozd, nabirali naravne materiale in iz njih ustvarjali čudovite umetnine.

Izdelava gozdnih lutk

V gozdu naberite vejice, storže, listje, mah in želod. Vejice zvežite (ali zlepite) tako, da ustvarite telo lutke. Na vrh vejic pritrdite storže, orehe ali želod, ki bodo upodobili glavo. Liste in mah lahko uporabite za oblačila. Obrazne poteze lutke ustvarite iz manjših naravnih materialov, kot so šipek ali semena (lahko pa jih tudi narišete s flomastri).

Tiskanje jesenskega listja

V naravi poiščite sveže odpadlo listje (listi naj bodo ravni). Zdaj ste pripravljeni na barvanje – lahko uporabite vodene barve, tempere ali akrilne barve. Na vsak list lahko nanese več različnih barv in tako ustvarite barvna prelivanja. Pobarvajte teksturirano stran lista in ga močno pritisnite na papir. Nežno odlepite list, da se razkrijejo pisani odtisi. Postopek večkrat ponovite z različnimi oblikami listov, dokler ne ustvarite čudovitega vzorca. Če boste za tiskanje uporabili akrilne barve, lahko liste odtisnete tudi na majico ali bombažno vrečko ter tako ustvarite edinstvene izdelke.

ustvarjanje

Jesenska drevesa

Naberite posušeno listje različnih barv, vejice, želod in iglice. Poskrbite, da so materiali čisti in suhi. Pripravite delovno površino. Razgrnite papir ali karton, na katerem boste ustvarjali svoja drevesa. Preden začnete lepiti, razporedite liste, vejice, želod in iglice na papir, da vidite, kako bodo videti. Osnova drevesa naj bodo listi. Uporabite različne barve in oblike, da bo drevo čim bolj zanimivo. Vejice prilepite med liste, da ustvarite strukturo krošnje. Lahko jih tudi nalomite na manjše kose, da se bodo bolje prilegale. Želod in manjše elemente prilepite na vrh listov in vejic za dodatne podrobnosti. Lahko uporabite akrilne barve in čopiče, da dodate barvne poudarke. Ustvarite več dreves, ki bodo krasila vašo učilnico ali dom.

Prikupne gozdne živali

V gozdu naberite liste različnih velikosti in barv. Zamislite si obliko živali, ki jo želite upodobiti. Preden začnete lepiti, razporedite liste, vejice, želod in storže na papir, da vidite, kako bodo videti vaše živali. Za telo živali uporabite različne barve in velikosti listov. Pritrdite vejice kot noge, roke ali rep živali. Želod in plodove uporabite za oči, nos in druge obrazne poteze. Storže in mah lahko uporabite za dodatne podrobnosti, kot so ušesa ali krila. Če želite, lahko uporabite flomastre ali barvice za risanje dodatnih potez in vzorcev na živali.

Zakaj listje jeseni

Listje je zeleno zaradi barvila klorofil (iz grških besed za zeleno in list). Najprej moramo povedati, da to ni edino barvilo v listih, a liste vidimo zelene, ker njegova barva prevlada. Potem moramo vedeti, zakaj listi klorofil potrebujejo. V klorofilnih zrnih poteka fotosinteza. Fotosinteza je še ena učena beseda, ki pove, da si rastlina s pomočjo svetlobe (foto) naredi (sintetizira) hrano.

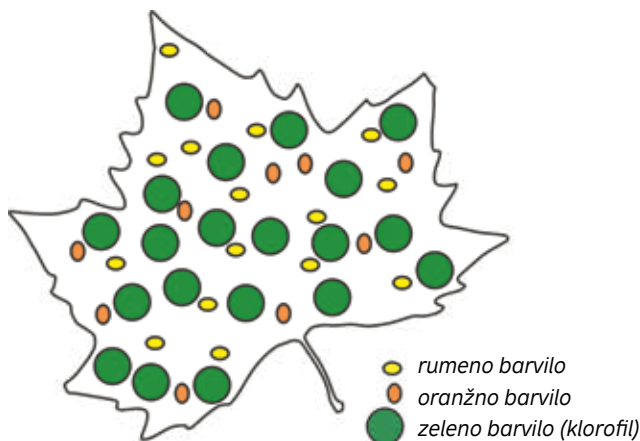

Klorofil

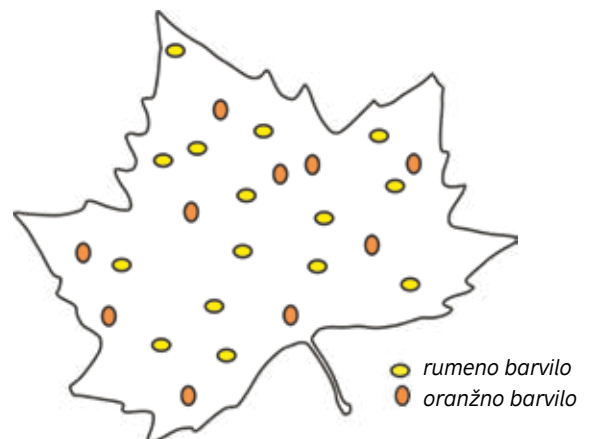
torej poskrbi, da rastlina iz vode in zraka (ogljikov dioksid) naredi hrano (sladkor), za kar potrebuje svetlobo. Dokler so dnevi dolgi in sončni, klorofil deluje s polno paro. Ko se začnejo krajšati, ima vzdrževanje malih tovarn, kar klorofilna zrna v bistvu so, vse manj smisla.

Klorofil začne razpadati in zelena barva zato izginja. Vidna postanejo druga barvila, ki so bila v listih že prej. Ker so rumenkasta, oranžna in rjavkasta, takšno postane tudi listje. Takšno listje nima več posebnega smisla, zato ga drevo odvrže in počaka na boljše čase – pomlad.

List poleti

List jeseni

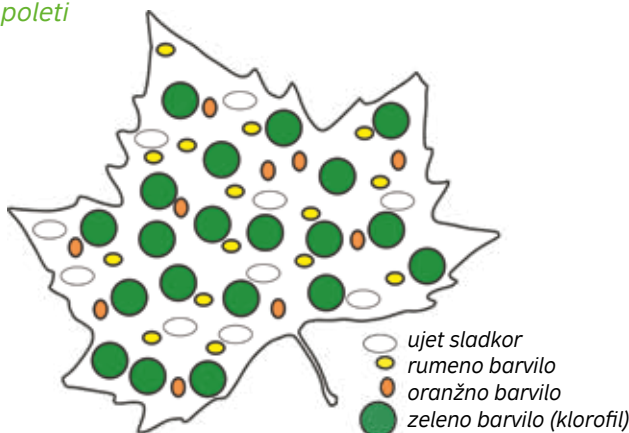
Spremeni barvo?

Nekateri listi jeseni še dodatno spremenijo barvo. Razlog za to so sladkorji, ki jih je klorofil sicer naredil, a niso prišli v tiste dele drevesa, kjer bi bili lahko porabljeni. Ostali so v listih kot neizkoriščen ostanek. Takšni sladkorji tudi razpadejo in nastanejo dodatne barve, ki jih poleti v listih ni bilo. Pri sladkorju, ki ga pogrejemo v ponvi, je takšna barva rjavkasta (karamela), pri sladkorjih v listih pa lahko pričakujemo različne odtenke oranžne in rdeče.

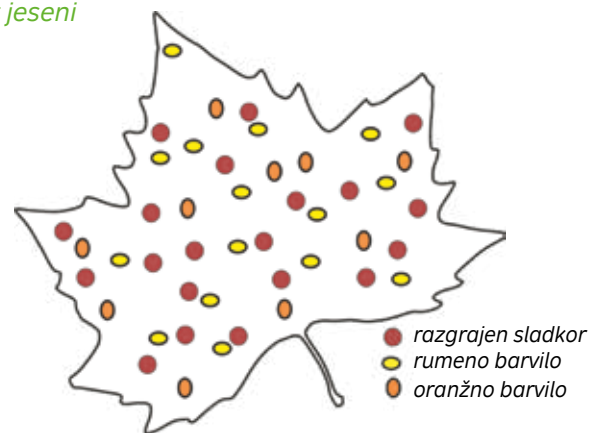

FOTOGRAFIJ: SHUTTERSTOCK, ILUSTRACIJA: JAKA VUKOTIČ

List poleti

List jeseni

Takole spremenijo barvo listi, v katerih je ostal ujet sladkor.

Včasih so takšni listi tako lepi, da bi jih najraje slikali. Posebej znani so javorjevi gozdovi (mislite, da je javorjev sirup po naključju sladek?) v Kanadi, kamor vsako jesen drvijo trume turistov, da bi občudovali razgled na čudovito rdeče obarvano pokrajino.

Kanada je na svoje jesenske barve tako ponosna, da ima rdeč javorov list celo v svoji zastavi!

Seveda ne spreminja vsako drevo barve svojih listov. Poznamo zimzelena drevesa, ki imajo liste zaščitene z voskom in jih pozimi ohranijo.

Čeprav pozimi takšni listi niso zelo koristni, drevo spomladi ne potrebuje novih, kar je v določenih razmerah (toplejše podnebje) boljša rešitev. Druga možna rešitev so iglavci. Običajno rastejo v podnebju, kjer je manj sonca in vode, zato fotosinteza poteka na malce drugačen, varčnejši način. V krajih, kje je sonca dovolj vse leto, so seveda tudi listi vse leto zeleni. Toda le, če je dovolj vode, sicer spet pridejo v ospredje varčnejše rastline (na primer kaktusi). Ampak to je že druga zgodba.

Tomo Kočar

5 lepotic sred

Vrtove, parke, ulice in dvorišča sredozemskih mest krasijo eksotične rastline, ki tem krajem dajejo poseben pečat. Ob pogledu nanje si morda zaželim, da bi jih imeli doma in bi nam vse leto prebujale lepe spomine na morske počitnice. Bi pri nas na celini sploh lahko uspevale? Bi, če jih zavarujemo pred zimskim mrazom.

Bugenvilija

je lepotica, ki jo v deželah s toplih podnebjem uporabljajo za pergole. Ta vzpenjavka zraste tudi do trideset metrov visoko in lahko cveti vse leto. Njene drobne cvete obdajajo močno rožnato vijolično obarvani listi. Ime je dobila po francoskem admiralu in raziskovalcu Louisu Antoinu de Bougainvillu (1729–1811). Rastlino so odkrili na eni od njegovih ekspedicij v Braziliji.

Granatno jabolko

je okras marsikaterega sredozemskega vrta in simbol rodovitnosti. To sadno drevo je ena najstarejših kulturnih rastlin: gojijo ga že okoli pet tisoč let. Sočna notranjost njegovih sadežev je pravi vitaminski zaklad. Sveže stisnjen sok iz granatnega jabolka nas osveži in nahrani. V hladnejših krajih drevesce gojimo kot lončnico, ki jo pred mrazom umaknemo v prezimovališče.

ozemskih vrtov

Oleander

je prelep, a tako strupen, da pri njem iščejo navdih pisci kriminalk. Ponekod uporabljajo oleander kot strup za podgane in zajedavce, lesno oglje pa so nekdaj uporabljali za izdelavo smodnika. Če ga ne uživamo, je bojazen pred njim odveč, vseeno pa moramo biti previdni. Obstaja ena sama vrsta oleandra, iz katere so vzgojili več kot 400 sort z različno obarvanimi in bujnimi cvetovi.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Sagovec ali ciklas

nekoliko spominja na palmo. Z njo ni v sorodu, spada namreč med golosemenke. Ker ima lepo postavo, eksotične liste in se nikoli ne razraste v neobvladljivo veliko drevo, je priljubljena okrasna rastlina, še posebej v toplih krajih, kjer jo lahko gojijo na prostem. Sredi poletja požene nenavadne, ogromne cvetove, na katerih se razvijejo rdeča, strupena semena.

Albicija

se najbolje počuti v toplih krajih, a če je treba, se prav dobro znajde tudi v Ljubljani. Njena domovina se razteza od Irana do Japonske in sega celo v Etiopijo. Gojijo jo po vsem Sredozemlju in v Zahodni Evropi, v Severni Ameriki pa se kot invazivna rastlina širi kar sama. Cvetovi albicije zelo lepo dišijo. Privlačen videz jim dajejo dolgi prašniki. Zanimivo je, da albicija noč »prespi«: zvečer liste zloži, zapre, podnevi pa jih ponovno razpre. Znanstveniki še vedno ne vedo zagotovo, kakšno korist imajo rastline od takšnega »spanja«.

Tinka Bačič

Pozabljene HRUŠKE

Ste že kdaj slišali za hruške, imenovane tepke in pitalke? Verjetno ne, saj jih na trgovskih policah ne boste našli, ali pa zelo redko. Na prvi pogled so videti zelo neugledne, za povrh vsega pa surove niso užitne. Šele ko jih znamo prav pripraviti, razvijejo okus, ki je naravnost božanski.

Tepke, hruške s pomenljivim imenom

Te drobne hruške neizrazite svetlo zelene barve postanejo užitne šele, ko porjavijo in so videti, kot bi bile gnile.

Na Slovenskem so jih zasadili v času, ko je Avstro-Ogrski vladala cesarica Marija Terezija (1740–1780). Cesarica je namreč kmečkemu prebivalstvu zasaditev hrušk zaukazala zato, da ne bi bili več lačni. Kdor njenega ukaza ni ubogal, naj bi bil tepen – od tod poimenovanje tepka.

Po drugi razlagi pa so te hruške tako ime dobile, ker sadeži rastejo visoko na drevesu in jih je treba otepsti, da popadejo na tla.

Dolgoživo drevo

Tepkova drevesa so znana tudi po svoji dolgoživosti, rastejo lahko do 200 let. So tudi zelo visoka. V višino lahko zrastejo celo do 20 metrov, da obilno obrodijo, pa je treba počakati od 20 do 30 let. Včasih so bila tepkova drevesa za revno prebivalstvo nepogrešljiva. V času najhujše lakote so iz zmletih tepk delali moko, iz katere so pekli kruh.

Moka, ki so jo imenovali prga, je lahko zdržala celo 25 let, ne da bi se pokvarila. Danes pa tepke še posebej cenijo vrhunski kuharji. Eden od njih je kuharski mojster Uroš Štefelin, ki iz njih pripravlja okusne jedi, od štrukljev, testenin, sladoleda, kompota, potice do klobas.

Še posebej znana je njegova sladica iz tepk, kuhanih v zeliščnem čaju, oblitih s čokolado in posutih z zlatim prahom.

Pituralke, hruške stotih imen

Te male, okrogle in rjave hruške najbolje uspevajo v Goriških brdih in Vipavski dolini, kar verjetno ni naključje, saj izvirajo iz severne Italije. Tudi njihovo ime (pettorali) izhaja iz Italije. Poznajo jih tudi pod imenom pettorali caldi, kar v prevodu pomeni tople prsnice. To pa zato, ker so kuhane hruške prodajalci natikali na vrvice, ki so si jih obešali okrog vratu. Drugo italijansko ime za te hruške je pera poppina. Oblika plodov namreč spominja na prsi mladih deklet. V Italiji pituralke poznajo še pod imenom pera volpina (lisičja hruška), saj naj bi se lisice pozimi rade prehranjevale s temi hruškami.

Čeprav so pituralke pri nas najbolj razširjene predvsem v Goriških brdih in Vipavski dolini, jih poznajo tudi na Štajerskem, Bizeljskem, Kozjanskem, v Prlekiji in Slovenskih goricah. Na Štajerskem so jim nadeli ime koh, najverjetneje zato, ker so užitne le, če so kuhane. Na območju Bizeljskega in Kozjanskega jih poznajo pod imenom makarija, na območju Prlekije in Slovenskih goric pa so jim nadeli ime ozmika, zimika, zmika.

KULINARIČEN IZZIV

Ko bodo, konec oktobra ali v začetku novembra, pituralke dozorele – v Brdih so jih tradicionalno obirali na martinovo, se lahko lotite preprostega recepta. Zagotavljam vam, da boste poželi navdušenje.

Recept

- Hruške s peclji navzgor zložite v ponev ali pekač, odvisno od tega, ali jih želite pripraviti na štedilniku ali v pečici.
- Dolijete za en prst vode, potresite z vaniljevim ali navadnim sladkorjem, dodajte malce cimeta in kakšno nageljnovno žbico in jih kuhajte približno 30 minut na štedilniku ali 45 minut v pečici, ogreti na 200 °C.
- Pred serviranjem jih prelijte s sokom, v katerem so se kuhale, in počakajte 10 minut, da se okusi prepojijo.
- Lahko jih tudi povaljate v sladkorju in jih postrežete s kepico vaniljevega sladoleda in sladko smetano.

dober tek!

Gobe najdemo skorajda povsod. So na travnikih, v mrzlih in tropskih krajih ter celo v puščavah. Najbolj zanimiva pa je njihova vloga v gozdovih.

Micelij

Goba in gliva

Gobe so del gliv, namenjen razširjanju trosov. Bolj strokovno gobo imenujemo **trošnjak**. Večina organizma glive je skrita v tleh. Če malce pobrskamo med odpadlim listjem ali po razpadajočem lesu, lahko opazimo bele niti, hife. Te so lahko tanke kot las ali debele kot vrvica. **Hife sestavljajo telo glive, micelij.** Micelij začne rasti iz enega samega trosu glive. Micelij raste v smer, od koder zaznava vodo in hrano. V izjemnih primerih lahko micelij preraste tla nekaj kilometrov v premeru. A ne glede na to, kako velik je, nikoli ni edini na tem odseku tal. Med, pod ali nad njim se razraščajo drugi miceliji, ki so lahko iste ali drugih vrst. Poleg gliv pa so tu še talne živali in korenine dreves, grmov in drugih rastlin.

Glive niso rastline

Pravzaprav so bolj sorodne živalim. Tako kot živali hrano pridobivajo iz okolja. Lahko se prehranjujejo z odmrlim rastlinskim materialom, običajno z lesom. Glive, ki se prehranjujejo z lesom, so ene redkih bitij, ki lahko prebavijo celulozo in lignin, snovi, ki sestavljata les. Lahko zajedajo živa drevesa ali druge rastline ali celo druge glive. Lahko so plenilke in lovijo drobne talne živali. Lahko črpajo snovi iz tal, celo iz precejšnje globine. In kar je najbolj zanimivo, snovi, ki jih imajo preveč, lahko izmenjujejo z drugimi glivami ali rastlinami za snovi, ki jih nimajo. Posamezna vrsta glive lahko hrano pridobiva na enega ali več od teh načinov.

Glive na odmrlem lesu

internet

Drevesa potrebujejo glive

Drevesa se v tla sidrajo s koreninami. Hranila ter vodo iz tal črpajo s koreninskimi laski. Koreninski laski so tik pod vrhom najdrobnejših koreninic. Koreninskih laskov je ogromno in črpajo snovi iz velike površine. Za veliko rastlinskih vrst je to komaj dovolj ali celo premalo. Zato jih večina živi v sožitju z eno ali več vrstami gliv. To sožitje imenujemo mikoriza.

Mikoriza je fizični stik hif glive in korenin rastline. Preko tega stika poteka izmenjava snovi. Rastline v procesu fotosinteze ustvarjajo sladkorje, ki jih z glivo izmenjajo za vodo in hranila. Glive od sto- do tisočkrat povečajo površino, iz katere rastline dobijo snovi iz tal.

Povezava med glivo in rastlino

Živi internet v tleh

Mikoriza pa ni samo izmenjava snovi in nikakor ni naključna. To je pravi pravcati gozdni internet! Preko mikorize so glive povezane z drevesi in drugimi gozdnimi rastlinami. Glive zgodaj spomladi pomagajo drevesom načrpati dovolj hranil, da se ta lahko olistajo. Drevesa vrnejo uslugo jeseni. Glive dobijo od dreves sladkorje, ki jih porabijo za razmnoževanje. Jeseni so zato gozdovi polni gob.

A gozdni internet omogoča še več! Odrasla drevesa so preko mikoriz v stiku s svojimi potomci in drugimi drevesi. Če sejančki rastejo preveč v senci, jih odrasla drevesa lahko hranijo. Tudi odrasla drevesa sodelujejo med seboj. Sladkorje si posojajo med različnimi vrstami. Če drevo napade virus ali škodljivci, lahko o tem preko mikoriznih povezav obvesti vsa preostala drevesa. V veliko primerih drevesom uspe pripraviti kemično obrambo, preden jih virus ali škodljivci dosežejo. Drevesa se lahko obveščajo tudi o suši in se nanjo, kolikor je mogoče, pripravijo z zmanjšanjem porabe vode.

Petra Sladek Ashour

fotografija
meseca

Mišji mladički

MIŠ

Miši so drobni glodavci, ki tehtajo 20–63 gramov. Pri njih se življenje dogaja zelo hitro, saj postane miška spolno zrela že pri starosti 6–7 tednov. Brejost traja le 3 tedne, skoti pa se lahko tudi do 12 mladičkov. Mama miška doji mladičke dober teden ali dva. Življenjska doba mišk je kratka, najstarejše dočakajo 2 leti in pol. Veliko mišk konča kot obrok plenilcev, od ptic do lisic ...

Dragi dr. Vetko,
pred enim letom nam je umrla mačka in sem zelo žalostna. Bi mogoče obstajal način, s katerim bi postala manj žalostna?
Ela, 8 let

Na vprašanja odgovarja
Maja Stopar, dr. vet. med.

Draga Ela, res je, ko izgubimo kosmatega prijatelja, je zelo hudo in občutimo, kot da smo izgubili člana družine. Saj smo tudi ga. Koliko veselih novic si najprej delila s svojo mačko, kolikokrat te je tolažila, ko si bila žalostna? Koliko lepih trenutkov sta preživeli skupaj? Kolikokrat ti je predla v naročju ali se ti motala med nogami, ko si ji pripravljala hrano. Ob tako tesni navezanosti res ni nič čudnega, da izgubo doživljamo zelo globoko. Ne morem ti reči nič drugega, kot da bo s časom občutek žalosti zbledel. Takrat boš le z ljubeznijo pomislila nanjo in se z veseljem spomnila njenih vragolij. Prav gotovo pa boš izgubo lažje prebolela, če v svoje srce dovoliš novi mucki, ki potrebuje dom, ali morda celo dvema.

Dragi dr. Vetko!
Doma imam 2 morska prašička, stara 2 leti. Skoraj povsod piše, da se morski prašički navežejo na svojega lastnika, ampak naša se bojita in vedno zbežita v kletko. Dolgodlaki morski prašiček ima ogromen vozal na ritki in ga ne moremo odstriči. Hvala že vnaprej.
Brin, 9 let

Dragi dr. Vetko,
vedno najprej preberem tvoje strani. Želim si morskega prašička in veliko sem že prebrala o njih in zanima me, ali je res priporočeno imeti dva. Približno kako veliko kletko moraš imeti za dva, in ali res potrebujejo tudi zunanjo kletko? Ali se morski prašički res razumejo s psi. Hvala že vnaprej,
Anabela, 10 let

Ja, morski prašički so plašne živali. Res je, da se navadijo in se močno navežejo na svoje ljudi, vendar je treba začeti zelo potrpežljivo in vztrajno graditi medsebojni odnos. Poskusi se jima vedno bolj približevati z njima najbolj slastnim zalogajem. Počasi jima dovoli, da te povonjata, in se ju nežno dotakni in tako naprej. Ko si v njuni bližini, bodi vedno umirjen in govori tiho. Za vozal pa obišči veterinarja, ki bo morskega prašička obril do kože. Potem pa bodi dosleden in ga redno češi, da se dlaka ne zavozla spet.

Anabela, lepo da že želiš izvedeti čim več o skrbi za tvojega bodočega ljubljence. Tako boš res dobro pripravljena na prihod novega člana. To so zelo družabne živali in lepo je, če jim omogočimo, da imajo prijatelja.

Če bosta prašička nasprotnega spola, boš morala poskrbeti, da ne bosta imela mladičkov, sicer jih boste imeli zelo pogosto. Najlažje je, da se samčka kastrira. Za velikost kletke pa najbolje, da povprašaš kar ob nakupu.

Povej, da boš imela dva, pa ti bodo svetovali o velikosti kletke, pa tudi, ali potrebuješ več napajalnikov in posodic s hrano ter več skrivališč. Kletko, ki jo imaš v stanovanju, lahko preneseš tudi ven, ali pa jima narediš ograjen prostor, kjer lahko uživata na travi. Vendar je prvi pogoj varnost – da do njiju nimajo dostopa sosedove mačke, še huje kakšna lisica ali ujeta. Morski prašički se prav gotovo lahko navadijo na sobivanje z drugimi živalmi. Je pa seveda potrebno, da se drug na drugega navajajo počasi in ne brez nadzora. Če je tvoj kuža sicer miren, ne bo večjih težav.

Dragi dr. Vetko!
Želim si kunca. Imam nekaj vprašanj o kuncih. Kako naj mu opremim kletko? Ali ima lahko vodo v napajalniku? Kaj jedo? Hvala že vnaprej! Res upam, da mi odgovoriš!
Brina, 8 let

Dragi dr. Vetko!

Doma imam psa Arisa, ki je tibetanski terier. Zanima me, če lahko napišete kaj več o tej pasmi. Pri Arisu opažam, da ima veliko klopov. Naenkrat je imel kar 4! Enega mu ne moremo odstraniti, ker je premajhen in se zelo trdo drži. Kaj naj naredimo? (Dobiva tudi ampulo.) Zanima me tudi, zakaj se mu dlaka toliko vozla. Saj ga češemo, ampak še vedno najdemo kakšen voz. Že vnaprej hvala.

Viva

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Kunci so zelo ljubka bitja, ki se prav lepo navadijo na sobivanje z nami. Niso zelo zahtevni glede oskrbe. Najbolj pomembno je, da imajo vedno svežo hrano, da zelenjava in sadje nista postana ali sparjena. V kletki kunec potrebuje nastilj, posodico za hrano, napajalnik, da se voda mnogo manj poliva, kot če bi imel posodico z vodo, in prostor, kamor se lahko malo skrije. Osnovna hrana za kunca je seno, ki ga mora imeti vedno na voljo. Kupiš lahko tudi posebno hrano, namenjeno kuncem, vendar naj bo kvalitetna in je ni treba dajati vsak dan. Priboljški so listi solate, regrat, korenje, košček jabolka ... Naj bodo vedno umiti in posušeni ter sveži! Če jih kunec ne poje v kratkem času, jih umakni.

Klopi so res nadloga naših kosmatincev. Sedaj ko se je podnebje nekoliko segrelo in zime niso več tako mrzle, njihove razvojne oblike lažje preživijo do pomladi in je njihovo število veliko večje kot včasih. Ker prenašajo številne zelo nevarne bolezni, zaradi katerih kuža lahko tudi umre, je zelo pomembno vsak mesec dajati zaščito v obliki ampul, tabletk ... Pri veterinarju povprašaj, katera vrsta zaščite bi bila najbolj primerna za tvojega kužka. Najbolj pomembno je, da ga res redno, vsak mesec zaščitiš. Klopa, ki ga ne moreš odstraniti, lahko odstrani veterinar. Vozlanje dlake je kar problem. Predvsem poleti se lahko na dlako primejo razna semena, ježki ... in se dlaka zavozla. Pri veterinarjih lahko dobiš posebno peno, ki je namenjena preprečevanju vozlanja in lažjemu razčesavanju. Najbolje pa je, da ga po vsakem sprehodu pregledaš – tako zaradi klopov kot morebitnih ostankov rastlinja v dlaki – in vozlanje preprečiš.

Poskeniraj kodo in piši dr. Vetku.

Imaš vprašanje?

Pošlji ga na naslov **Moj planet, 1536 Ljubljana**, ali na moj.planet@mladinska-knjiga.si

Dr. Vetku lahko zastavite vprašanje tudi na spletnih straneh www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet.

Več vprašanj in odgovorov dr. Vetka najdeš tudi na spletnih straneh: www.mladinska-knjiga.si/mojplanet/drvetko

Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 55.

MIŠICE

Gradniki našega telesa

Mišice so pomemben del našega telesa. Omogočajo, da se gibamo, igramo in opravljamo vsakodnevne dejavnosti. Lahko dvignete težko šolsko torbo, ujamete avtobus ali se povzpnete na drevo – vse to in še več lahko storite zaradi mišic.

V človeškem telesu je več kot 600 mišic, vsaka pa ima posebno vlogo.

Tri glavne vrste mišic

- **Skeletne mišice:** Pritrjene so na kosti in so odgovorne za gibanje telesa. Ko razmišljamo o mišicah, pomislimo najprej na skeletne mišice, kot so mišice v rokah in nogah. Te mišice nadzorujemo zavestno – premikamo jih, ko želimo.
- **Srčne mišice:** Sestavljajo srce. Delujejo samodejno in nad njimi nimamo kontrole. Njihova naloga je, da srce nenehno bije in črpa kri po telesu.
- **Gladke mišice:** Najdemo jih v notranjih organih, kot so želodec, črevesje in krvne žile. Tudi te mišice delujejo samodejno in pomagajo premikati hrano skozi prebavni sistem ali uravnavati pretok krvi.

Mišice so izjemno pomembne, saj nam pomagajo ne le pri gibanju, temveč tudi pri ohranjanju ravnotežja, stabilizaciji sklepov in zaščiti notranjih organov. Z redno vadbo in ustrezno prehrano lahko mišice krepimo in ohranjamo zdrave.

Redno vadim jogo.

Mišice

so mehka tkiva, sestavljena iz mišičnih vlaken, ki se krčijo in sproščajo. Ko delujejo, premikajo kosti in s tem ustvarjajo gibanje. Močne mišice prispevajo k boljši telesni drži, zmanjšujejo tveganje za poškodbe in izboljšujejo splošno telesno zmogljivost.

Beljakovine

so ključna hranila, ki igrajo pomembno vlogo pri rasti in obnovi telesnih tkiv, vključno z mišicami. Sestavljene so iz aminokislin, gradnikov mišic. Med odraščanjem se telo hitro razvija, zato je še posebej pomembno zaužiti dovolj beljakovin.

Viri beljakovin

vklučujejo meso, ribe, jajca, mlečne izdelke, stročnice, oreščke in semena. Priporočljivo je, da jih vsebuje vsak obrok, tako zagotovite stalno oskrbo telesa z aminokislinami, potrebnimi za gradnjo in obnovo mišic.

Pomen gibanja

Redna telesna aktivnost je ključna za ohranjanje zdravih mišic in telesne sestave. Pomaga pri krepitvi mišic, izboljšanju vzdržljivosti, povečanju fleksibilnosti in izboljšanju koordinacije. Pomaga pri uravnavanju telesne teže in izboljša počutje. Priporočljivo je vsaj 60 minut zmerne do intenzivne telesne aktivnosti na dan. To je lahko šport, ples, kolesarjenje, tek ali igra na prostem. Vse to je zabavno, ali ne?

Mišice in skelet

so bistveni gradniki telesa, ki omogočajo gibanje in ohranjajo stabilnost. Živčevje pa igra ključno vlogo pri koordinaciji in nadzoru vseh gibov. S pravilno prehrano in redno telesno aktivnostjo lahko ohranjamo zdravo telesno sestavo, ki podpira optimalno delovanje mišic, kosti in živčevja. Tako lahko brez težav tečemo za žogo, plezamo po drevesih, plešemo in uživamo v vseh drugih aktivnostih, ki jih imamo radi.

FOTOGRAFIJE: TININ ARHIV, SHUTTERSTOCK

7 ZANIMIVOSTI

Najmočnejša mišica: Ena najmočnejših mišic je jezik. Čeprav je majhna, je sestavljena iz osmih različnih mišic, ki omogočajo neverjetno gibljivost in moč, kar je ključno za govorjenje, hranjenje in okušanje.

Najhitrejša mišica: Najhitrejša je očesna mišica, ki omogoča mežikanje. Pomežik oz. utrip traja približno 100-150 milisekund in oko v povprečju utripne približno 15-20-krat na minuto. Pomežiknemo približno 21.600-krat na dan!

Mišična vzdržljivost: Maratonci in kolesarji imajo izjemno mišično vzdržljivost, ki jim omogoča, da zdržijo dolgotrajne in intenzivne fizične napore. Eliud Kipchoge, ki je prvi pretekel maraton prej kot v dveh urah, ima neverjetno vzdržljivost in sposobnost optimalnega izkoristka kisika.

Največja mišica: Največja mišica v človeškem telesu je gluteus maximus, ki tvori večji del zadnjice. Ta mišica je ključna za gibanje bokov in stegen ter omogoča hojo, tek in plezanje.

Mišična moč: »Powerlifterji« in olimpijski dvigovalci uteži imajo neverjetno moč. Eddie Hall je leta 2016 postavil svetovni rekord v dvigu uteži s tal, dvignil je neverjetnih 500 kg. Takšni dosežki zahtevajo izjemno moč, natančno tehniko in veliko treninga.

Olimpijske igre: Stari Grki so veliko pozornosti posvečali telesni pripravljenosti in moči. Olimpijske igre so se začele leta 776 pr. n. št. in so bile namenjene slavljenju telesnih dosežkov. Športniki so bili cenjeni člani družbe.

Gladiatorji: V starem Rimu so gladiatorji veljali za prave atlete. Njihovi treningi so bili intenzivni, mišična moč pa je bila ključna za preživetje v areni. Gladiatorji so uživali posebno prehrano, bogato z beljakovinami, da so ohranjali svojo mišično maso in moč.

Ali lahko recikliramo...

Na različnih odlagališčih in smetiščih po svetu, včasih, če nimajo sreče, pa tudi v gozdovih in pod kamenjem, na plažah in na dnu morja ležijo plenice. Na milijone in milijone jih je, vsak dan pa prihajajo nove. Dolgo časa bodo ostale z nami, kar 500 let traja, da razpadejo. Plenice, ki jih je uporabljal tvoj učitelj športa, so še vedno na smetišču!

Ko vidim plenico, me mika, da bi jo prerezala in prelila s pobarvano tekočino, kot v reklami. Enkrat sem to res naredila in videla, da so v sredici plenice drobne kroglice. V plenico sem počasi stočila velik kozarec pobarvane vode (zelena je bila) in presenečena opazovala, kako je plenica pila tekočino in se napihovala. Čez plastični ovitek plenice ni pricurjlala niti ena kapljica, tudi če sem na plenico pritisnila.

Mislím, da ni mogoče, da bi plenice reciklirali, ker so plastične. In tudi, kako bi iz plenice odstranili lulanje, kaj šele kakanje? Iz plenice ga je nemogoče odstraniti. Mogoče bi oprali v pralnem stroju? Ampak mogoče bi potem kroglice popile vso milnico in se napihovala do velikosti jabolka?

Znanstvenike zmanjševanje števila porabljenih pleníc na svetu ZELO zanima. Ugotovili so, da nekatere plenice lahko zažgejo, nekatere pa pojedó mikroorganizmi – bakterije in gobe. No, znanstveniki v Kanadi so ugotovili, da lahko plenice razrežejo na drobne kosce, jih operejo v posebnem loncu, ki umazanijo skuha s kemikalijami, posebni curki pa koščke plastike očistijo. S posebnimi stroji očistijo tudi kroglice, ki vpijajo urin (tako znanstveniki rečejo lulanju, če ne veš, kakcem pa se znanstveno reče blato). Čisto plastiko spremenijo v plastične ploščice ali pa kar v koše za smeti, kamor lahko spet vržemo plenice.

PLENICE?

HA! KDO BI SI MISLIL,
DA BODO POKAKANE PLENICE
NEKOČ TUDI SESTAVINA
ASFALTA!

Iz kroglic naredijo posebna vlakna, iz katerih lahko izdelajo karton ali kroglice za mačje stranišče. Nekateri recikrirani deli pleníc so uporabni kot sestavina za asfalt. Kdo bi si mislil, da bi lahko hodili po plenícah?

Znanstveniki so ugotovili tudi, da sežiganje pleníc ni povsem dobra ideja. Sežiganje pomeni, da pleníc na tleh in na smetiščih ni več, kar je dobro! Pomisli, smetišče se izprazni, juhej!

ILUSTRACIJA: MANCA KROŠELJ

PLENICA GOR ALI DOL!
NIČ NE DIŠI BOLJE KOT
SVEŽE OPRANO PERILO,
KI SE JE SUŠILO NA SONCU!

Ampak delci pleníc se med sežiganjem ne spremenijo v delce, ki so za naravo koristni. Zgodi se celo to, da so delci nevarni za naravo, veter pa jih odnese daleč od ognja na smetišču k ljudem in živalim, ki ne vedo, da vdihujejo onesnažen, zdravju škodljiv zrak. Včasih celo dihajo škodljiv zrak in mislijo, da delajo nekaj zdravju koristnega, na primer, ko tekajo po naravnem parku.

No, to je v Kanadi in Kanada je daleč stran. Pri nas še ne reciklirajo pleníc, nekateri pa uporabljajo plenice, ki jih ne mečemo v smeti. To so pralne plenice, iz katerih lulanje splaknemo v umivalnik, kakanje vržemo v straniščno školjko, plenice pa operemo v stroju in posušimo na soncu.

Zala Gruden

ZEMLJA

V primerjavi z drugimi planeti v vesolju naš planet Zemlja ni prav velik, je pa edinstven, saj je na njem bujno življenje, kakršnega drugje še nismo odkrili. Zaradi drobcenih mikroorganizmov, gliv, rastlin in živali, ki poseljujejo naš planet, lahko obstajamo tudi ljudje.

Starost Zemlje

Naš planet je nastal pred približno štirimi milijardami in šesto milijoni let, kak dan gor ali dol. Kako si to številko lahko sploh predstavljamo? Zamislite si manjši kamion, ki je polno naložen z mivko oziroma drobnim peskom. Vsako leto obstoja Zemlje predstavlja eno zrno peska na kamionu.

Energija Sonca

Zemlja večino energije prejema od Sonca v obliki svetlobe. Ta svetloba ogreva naš planet, poganja vreme in omogoča življenje. Toliko sočne energije, kot je Slovenija prejema, bi lahko proizvedli, če bi vse trgovine v naši državi nadomestili z jedrskimi elektrarnami.

Potovanje okoli Sonca

Zemlja kroži okoli Sonca in za en obhod potrebuje eno leto. Čeprav tega gibanja našega planeta ne čutimo, z njim po vesolju potujemo stokrat hitreje kot s potoškim letalom. Z avtomobilom bi za pot okoli Sonca potrebovali tisoč let.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Vrtenje

Zemlja se tudi vrti, zato se izmenjujeta dan in noč. Naš planet za en obrat potrebuje približno 24 ur oziroma en dan. Vrti pa se tako, kot bi njegova os šla skozi severni in južni pol. To je tako, kot če bi skozi sredino velike krogle plastelina potisnili paličico in jo potem zavrteli.

Voda

Površje Zemlje je večinoma prekrito z vodo oziroma z morji in oceani, del pa je ujeta v ledu. Če bi vso vodo na našem planetu združili v veliko kapljo, bi bila ta približno trikrat manjša od Lune.

Kopno

Kopno prekriva samo eno tretjino površja našega planeta. Najvišje nad morsko gladino se dviga gora Everest, in to kar 8848 metrov. Povprečna nadmorska višina kopnega je 800 metrov.

Zrak

Brez ozračja na našem planetu ne bi bilo življenja. Na videz je nad nami veliko zraka, toda že v gorah lahko zaradi oteženega dihanja opazimo, da se z višino zrak hitro redči. Če narišemo krog s polmerom 64 centimetrov, ki predstavlja naš planet, potem bi bila debelina ozračja le 2 milimetra.

Velikost

Če bi bilo mogoče z avtomobilom peljati po cesti okoli Zemlje, bi za to pot potrebovali 17 dni. Seveda se ne bi smeli ustavljati. Z letalom pa je taka pot mogoča, kar je letalcem prvič uspelo pred natanko sto leti. Takrat letala še niso letela zelo hitro in piloti so morali tudi večkrat pristati, zato je pot traja kar 175 dni. Danes je tak podvig mogoče opraviti v manj kot dveh dneh.

Andrej Guštin

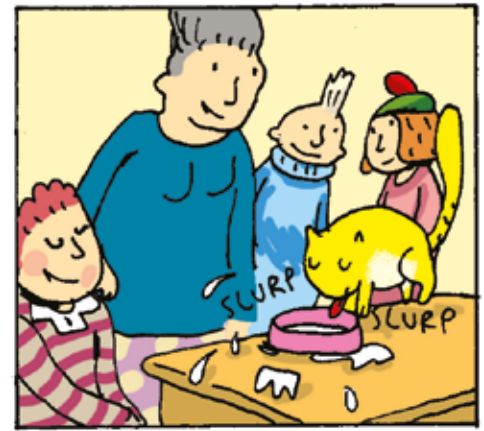
NOVO PRIJATELJSTVO

NAPISALA: NELI KODRIČ FILIPIĆ
NARISAL: DAMIJAN STEPANČIČ

Si robinzonski tip?

Morda te bo pot kmalu zanesla v divjino. Kako dobro se v naravi znajdeš sam?

1. Bistvo preživetja v divjini je, da si reči za pod zob nabereš sproti. Kaj od naštetega si znaš priskrbeti?

- ** Borovnice in jagode, jurčke in lisičke, kostanj, regrat, koruzo.
- * Jabolka s sosedovega vrta, jagode z domače gredice in korenje iz hladilnika.
- *** Poleg različnih jagod tudi praprotno poganjke, mlade koprive, bukove liste ...

2. Počasi se večeri. Kako si pripraviš ležišče?

- *** Posteljem si s smrekovimi vejicami ali praprotnjo, iz vej naredim še streho.
- * Vnaprej rezerviram sobo pri sorodnikih. Nočni žužki že ne bodo gomazeli po meni!
- ** S seboj prinesem šotor in ga postavim na primerno raven, suh teren.

3. V divjini ti zmanjkuje vode, ki si jo prinesel s seboj. Kako si okrepiš zaloge?

- * Pokličem starše, da mi jo prineseta ali da me kar odpeljeta domov.
- *** Polovim deževnico, nabere roso, zbirati znam tudi drevesni sok.
- ** Če že, se vedno sprehajam ob potokih in izvirih s pitno vodo.

Barbara Jarc

ILUSTRACIJE: DAMIJAN STEPANČIČ

Od 3 do 5 zvezdic

Ne priporočamo ti, da v divjini obtičiš sam. Verjetno pa tudi sam nimaš takšnih želja. Preživetje v naravi se ti zdi varneje opazovati na televiziji. Oddaje so zate ravno prav napete. Vseeno pa ti takšno znanje utegne priti prav. Le pogumno!

Od 3 do 5 zvezdic

V divjini nisi ravno doma kot taborniki, a se dobro znajdeš, če le imaš s sabo vse, kar je nujno potrebno. Lačen ravno ne boš, četudi boš pri nabiranju izpustil marsikaj užitnega. Dobro se boš znašel, si namreč na dobri poti, da se še izpopolniš.

Od 10 do 12 zvezdic

Najbrž si danes eden redkih, ki se v divjini čudovito znajdejo. Tudi če boš ostal sam, ne boš ne lačen ne žejen ne prezebel. Čestitke! Tvoje znanje je dragoceno. Poskusi ga prenesti še na vrstnike. Nikoli namreč ne vemo, kdaj nam pride prav.

DOŽIVETJE NARAVE ZA VSO DRUŽINO

- Odprto 363 dni v letu
- Spust po toboganu z vrha stolpa
- Adrenalinske in poučne postaje
- Zabavna dirka z veвериčkom Emilom

Se vidimo na Rogli.
www.treetop-walks.com/pohorje
  [potmedkrosnjamipohorje](#)

Septembrske naloge

Na kmetiji

Preštej in vpiši število: Krave in telički Ptice v letu Vodomci
Okna Drevesa Bale sena Traktorji

V naravi

Poišči podrobnosti.

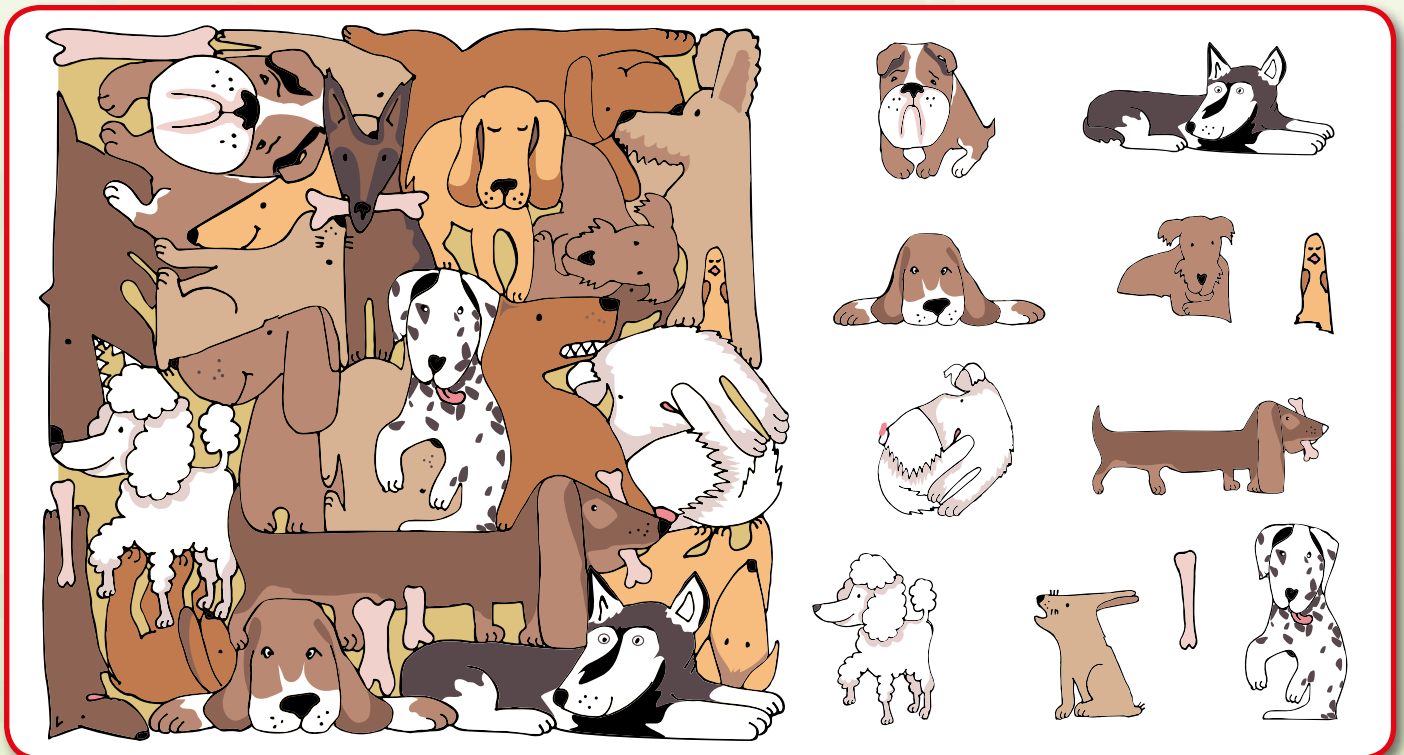
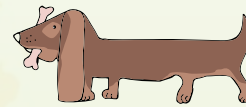
Gozdne živali

Poišči 8 razlik, pri vsaki sliki je ena.

Pasja naloga

Poišči na veliki sliki.
Kako se imenuje pasma tega psa?

L. Ž., ILUSTRACIJE: SHUTTERSTOCK

Duisburg, Sechs-Seen-Platte Wildförstersee in jezero Haubachsee © Nikolay Dimitrov

Na počitnice v Porurje!

Ob besedi Porurje morda pomislite na deželo daleč stran, morda dobite tudi asociacijo na rudarstvo. A če mislite, da je Porurje dolgočasno in sajasto, se motite. Časi, ko sta podoba regije krojila dim in premogov prah, so davno mimo. Porurje je danes vznemirljiva mešanica sproščujoče narave, industrijske kulture, živahnih mest in edinstvene gostoljubnosti.

Ustvarjalno, lokalno

Porurje od ustvarjalnosti poka po živih. Tradicionalno delavska regija je danes regija obrtnikov in umetnikov. Nekdanji rudniki in železarne so se spremenili v prava ustvarjalna središča. Tam lahko denimo plezate v odsluženem plavžu, si ogledate razstavo v nekdanjem skladišču plina ali pa prespite v nekdanji kanalizacijski cevi – in to s pogledom na zvezde. Ustvarjalne ljudi in inovativne koncepte pa boste našli tudi v številnih mestnih četrteh po vsej regiji.

Essen, Unperfekthaus © Ruhr Tourismus GmbH/ OLFF APPOLD <https://www.olffappold.com>

Na svežem zraku

Pojdimo malo v naravo! Ljubitelji aktivnih počitnic lahko Porurje odkrivajo peš ali s kolesom. Z razvejeno mrežo kolesarskih poti radrevier.ruhr, ki so skupaj dolge več kot 1200 km, je Porurje izvrstna destinacija za kolesarske počitnice v Nemčiji.

Tam boste kolesarili daleč stran od cestnega prometa, pogosto po opušenih železniških progah, ki so bile skrbno predelane v vrhunske kolesarske poti. Varno in nemoteno kolesarjenje stran od cest ponujajo tudi slikovite obrežne poti ob kanalih, ki vodijo mimo impresivnih industrijskih spomenikov in jalovišč.

Castrop-Rauxel, Zeche Erin ©Ruhr Tourismus GmbH/ Dennis Stratmann

Načrtovanje potovanja po Porurju vam bo olajšalo 17 tematskih turističnih poti. Vse pripovedujejo zgodbe o zgodovini regije, a vsaka na edinstven način in z drugimi poudarki. Poti so dolge od 30 do 70 km, tako da jih lahko raziščete na dnevnem izletu iz izbrane nastanitve. Pri tem se bo za vsako zanimanje našla prava pot; od raziskovanja rudnikov in jalovišč do naravnih znamenitosti. Mreža poti radrevier.ruhr je izvrstno označena, tako da si pri orientaciji lahko pomagata s tablam ali digitalnimi zemljevidi v formatu GPX. Med najbolj priljubljenimi potmi so RuhrtaRadweg na jugu, zgodovinska pot Römer-Lippe na severu in približno 300 km dolga krožna Pot industrijske kulture v osrčju Porurja.

Castrop-Rauxel, Zeche Erin ©Ruhr Tourismus GmbH/ Dennis Stratmann

Pohodništvo v Porurju

Radi skrenete z obleganih poti? Potem ste v pohodniški regiji Porurje na pravem mestu! Čakajo vas raznovrstna doživetja: vzponi na jalovišča, urbano pohodništvo od mesta do mesta in raziskovanje neokrnjene narave. Ni lepšega, kot da Porurje odkrivata peš. Lotite pa se lahko tudi posebnih športnih izzivov, kot so plezanje v opušenem plavžu, potapljanje v skladišču plina ali spanje na reki Ruhr.

Gelsenkirchen, park Nordsternpark ©Ruhr Tourismus GmbH/ P.A.

Postojanke za kolesarje

Po vseh teh dejavnostih boste gotovo lačni. Ko govorimo o kulinariki, Porurje slovi po izvrstni klobasi *currywurst* in krompirčku. Prepričani smo, da bi jed, ki sicer izvira iz nemške prestolnice, pohvalili tudi Berlinčani. Hitra hrana pa seveda ni vse, kar regija ponuja. Na vaš obisk čakajo številne trendovske kavarne, bari in restavracije s svetovno kulinariko od blizu in daleč. Kar pogumno torej, okusite regijo z vsemi čuti!

PROMOCIJSKO BESEDILO

Herne, ikona nemške kulinarike Curry-Wurst pri Fortuna-Bude v muzeju Unser Fritz © DZT/ Julia Nimke

Začutite mestni utrip

Radi med počitnicami začutite mesta, ki jih obiščete? V Porurju boste prišli na svoj račun. Na koncertih in festivalih vas čakata sproščeno vzdušje in dobra glasba. Festivalski koledar ponuja različne oblike druženja za odrasle in otroke. Ljubitelji živali pa lahko obiščete živalski vrt v Duisburgu ...

Čilski plamenec v živalskem vrtu Hamm © StadtHamm/ Thorsten Hübner

Doživite Porurje #MeinRuhrgebiet.

Supported by:

Nemška turistična organizacija

SEPTEMBRSKI NAGRADNI KVIZ

Obkroži črko pred vsakim pravilnim odgovorom,
iz črk dobiš gesto.

- 1.** Z orehovitv drevetv padajotv plodovt
- o) junijt in julijt.
  - m) marcatv.
  - g) septembrait in oktobraitv.

- 3.** Samičkatv, ktv med parjenjetv alitv po njem pohrustatv samčkatv, jetv
- p) hijenatv.
  - z) bogomolkatv.
  - t) kobilicatv.

- 2.** 22. septembertv jetv svetovnitv dan
- o) nosorogov.
  - g) zeber.
  - i) povodnitv konjtvt.

- 4.** Poletitv pobiramotv stročjtvt fižoltv, jesenitv jatv
- d) fižoltv v zrnjtvt.
  - n) gatv sadimotv.
  - l) nabiramotv jagodetv

Rešitev:

1	2	3	4
---	---	---	---

Rešitev pošljitv do **1. oktobra 2024** na naslov: **Moj planet, 1536 Ljubljana**. Ne pozabitv pripisatv svojitv podatkov. Med pravilnitv odgovoritv bomo izbrēbaitv **nagrajēnca**, ktv bo prejēl **knjigo MKZ**. Več o pravilnitv za sodelovanjetv, o varstvitv osebnitv podatkov in dovoljenjtvtv staršēvtv si preberitv na strani **55**. Ime nagrajēnca bo objavljēnitv v oktobrtvskitv številkitv Mojega planeta.

Svetovni dan živali

4. oktobra obeležujemo svetovni dan živali. To je priložnost, ko lahko še bolj razmislimo in delujemo tako, da za živali, ki so živa čuteča bitja, poskrbimo odgovorno, spoštljivo, uvidevno in sočutno. Ne povzročamo jim strahu, bolečin ali slabega počutja. Živali se ne razlikujejo veliko od ljudi. Čustvujejo tako kot mi, nekatere morda še bolj. Občutijo zadovoljstvo, ljubezen, ugodje, pa tudi strah, bolečino, trpljenje in žalost. Same si ne morejo pomagati, zato bodimo plemeniti. Potrudimo se, da naredimo zanje vse, kar je potrebno.

M. F. FOTOGRAFIJA: SHUTTERSTOCK

Planetovci bodimo glas vseh hišnih ljubljencev, dragocenih divjih živali, trpinčenih rejnih živali in tistih ujetnikov, katerih krikov iz laboratorijev za poskuse ne slišimo. Vse živali si zaslužijo živeti.

KUPON ZA SODELOVANJE PRI NAGRADNIH IGRAH, PISMIH BRALCEV, DR. VETKU IN NAGRADNIH NATEČAJIH V REVIMI MOJ PLANET

Kupon izrežite po oznaki in nalepite na dopisnico. Pošljite jo na naslov **Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, Ljubljana, revija MOJ PLANET.**

Podpisani _____,
(ime in priimek)

_____
(naslov in pošta)

se strinjam, da moj otrok _____
(ime, priimek in starost otroka)

sodeluje v natečajih, pri nagradnih nalogah, nagradnih vprašanjih za dr. Vetka, pismih bralcev in drugih nagradnih natečajih, razpisanih v tej reviji, ter da se v reviji objavijo otrokov izdelek in njegovo ime in starost.

Datum _____ Podpis _____

S podpisom dovolite, da Mladinska knjiga Založba, d. d., za izvedbo nagradnega natečaja (in/ali nagradnih iger) in objavo podatkov o nagrajencih vodi, vzdržuje in upravlja evidenco z vašimi osebnimi podatki in podatki vašega otroka za časovno obdobje 5 let, s podatki o preostalih udeležencih v zgoraj navedenih nagradnih igrah ali natečajih pa do njihovega izteka. Sodelujočim v natečaju in pri nagradnih nalogah je zagotovljeno varstvo osebnih podatkov po zakonu, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Nagrajenci

**NAGRAJENKA IZ
POLETNE ŠTEVILKE
REVIMI MOJ PLANET**

**SIVE CELICE –
NAGRADNI KVIZ**

Pravilni odgovor:
LJUBEZEN.

Knjigo MKZ prejmeta
Oskar Uranjek Koren in
Cene Konc Podbregar.

Nagradi bomo poslali po
pošti. **Iskrene čestitke!**

DRAGI
moj planet!!!

Ste najdaljša revija na svetu. Zanimajo me kako se oglašajo delimi??? Prosim vas da date na poster tigru. In tudi orlo. **HVALA**, Resitev nagradnega kviza je **LJUDEZEN**

10 let

Dragi **moj Planet**
 ste najboljša revija vseh časov. Zato rada prebiram vašo revijo še posebej med počitnicami. Ali bi lahko napisali še kaj v koderastih bisonih ali veliki panda. Zahvaljujem se že vnaprej. Imam pa še vprašanje za dr. Vetku. Nas kuca je koderasti bison in je zelo rada zunaj. Problem je da vsi čas laja. Lajo ljudi če ni nič. Kako bi jo...
 HOV, HOV. IME MI JE BARABE!
 E JE ZELO FENJA
 A. V. P.

MOJ PLANET!

Vi ste najboljša revija na svetu! Ali lahko napišete kaj o Gil, Pettkanki in Gozdnemu svizecu. **PROSIM!** ab lahko na poster daste **TUJANA!**

Neza Kavcic 11 let

Dragi
moj planet!

Si najboljša revija na svetu? Prosim te, če lahko v naslednji številki napišeš kaj o švicarskih ovčarjih in o ribah neončkah. Ali bi lahko v poster prosim dal pasjega mladca? Hvala že vnaprej!

Resitev nagradnega kviza **LJUDEZEN**

Hana Biderman
 9 let in pol

Tvoja moj planet
 ste najboljša revija na svetu ampak rada bi da bi bilo v moji reviji o volkovi ker imam volk volkova kula na vsi moji bi ste naj boljša revija.
 P.N. moj planet
 Zago romber gutman 12 let

moj planet

Si najbolj poznana revija na svetu? Bi lahko napisali kaj o švicarskih bazelkih? Resitev nagradnega kviza **LJUDEZEN**

Rože Stare
 11 let
 6.7.2024

Dragi moj planet!

Zame si najboljša revija, kar jih poznam! Prosim bi, če lahko napišete kaj o tigrin Tigr ta moja najljubša žival.

GESLO ZA NAGRADNI SVIZEC: **LJUDEZEN**

ELIZABETA BEBUN 10 LET

Dragi **MOJ PLANET!!**

Naj govorim, da ste najboljša revija, kar jih poznam. Hvala, da nam vsak mesec podarjate znanja iz različnih tem. Geslo za nagradni kviz je **LJUDEZEN**. Želim si, da napišete kaj o **Rocah mandarinakah**. **ŽE V NAPREJ HVALA**

LuR. 10 let

Dragi moj planet!

Zelo rada imam vašo revijo, zelo rada imam tudi o govorcu. Zelo si želim pomagati in mi je ljuba prava da o najljubši moji reviji kaj o govorcu. Imam pa še mo vprašanje, prosim, tistemu koderasti legu govorcu ali magici si prosim koga, ki me lega govorcu? Že vnaprej hvala.

lep pozdrav!
 Emma Rescher Gutman
 12 let in pol

Hvala za vaša pisma, pohvale in predloge, ki jih tako pridno pošiljate!

Pisma pošljite na naslov **Moj planet, 1536 Ljubljana**, ali moj.planet@mladinska-knjiga.si. Ne pozabite pripisati svojih podatkov. Če boste poslali svojo fotografijo, ne pozabite priložiti dovoljenja staršev ali drugih skrbnikov, da se strinjajo z objavo fotografije. **Več o pravilih za sodelovanje, o varstvu osebnih podatkov in dovoljenju staršev si preberite na strani 55.** Na spletnih straneh www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet pa lahko tudi **pišete dr. Vetku**, zastavite vprašanje, sporočite svoje mnenje.

Prihodnji mesec v Mojem planetu

Zelene soseske

Živalski mladički

Krompir

Naslednja številka izide
15. oktobra 2024.

Moj kviz

So trditve pravilne?
Kaj praviš?

Kviz po septembrski številki

1.

Mačke so pametne in se dobro znajdejo same, z lahkoto živijo brez skrbnikov.

DRŽI

NE DRŽI

2.

Psi so zelo učljive živali in razumejo veliko besed, do njih pa ne smemo biti grobi.

DRŽI

NE DRŽI

3.

Na posterju sta objavljena čudovit tiger in eleganten konj.

DRŽI

NE DRŽI

4.

Jeseni listje spremeni barvo zaradi sladkorjev, ki jih vsebuje.

DRŽI

NE DRŽI

5.

Mačka ima precej več kosti kot človek ter odlično sliši in vidi celo ponoči.

DRŽI

NE DRŽI

6.

Morski prašički se bolje počutijo, če imajo ob sebi prijatelja ali prijateljico, da niso sami.

DRŽI

NE DRŽI

7.

Gobe niso rastline in so zelo pomembne za gozd.

DRŽI

NE DRŽI

8.

Hongkong sta mesto in država na območju Kitajske, ki imata enako ime.

DRŽI

NE DRŽI

9.

Miške so izjemno plodne živali, saj imajo lahko v leglu do 12 mladičkov večkrat na leto.

DRŽI

NE DRŽI

10.

Plenice za enkratno uporabo zelo onesnažujejo in obremenjujejo okolje ...

DRŽI

NE DRŽI

Si znal odgovoriti na vsa vprašanja? Če nisi, polistaj po reviji Moj planet, ki jo imaš v rokah, in kmalu ne bo nobenega dvoma več.

Moj planet, mesečnik, september 2024, leto 20 • Na leto izide 12 števil • Mladinska knjiga Založba, d. d., Slovenska 29, 1000 Ljubljana • Predsednica uprave MKZ: Karmen Pangos • Glavna urednica MKZ: Alenka Kepic Mohar • Odgovorna urednica: Maja Bajželj • Likovno-tehnično urejanje: Mojca Orehek • Lektorica: Vera Jakopič • Naslov uredništva: Moj planet, 1536 Ljubljana, tel.: 01 241 32 20, faks: 01 425 28 36 • Tiskana naklada: 9000 • Tisk: Grafika Soča d.o.o., Nova Gorica • Cena številke za naročnike v šolji je 6,08€, za individualne naročnike 6,45 €, v prosti prodaji 7,60 €. Naročnina se poravnava v treh obrokih. Naročnina za tujino se poravnava naprej in znaša 123,60 €. • DDV in poštnina sta vračunana v ceno. • Naročnina velja do preklica, odpovedi sprejemamo samo pisno za naslednje obračunsko obdobje. • Za nepravčasno poravnane obveznosti zaračunavamo zakonsko določene zamudne obresti. • Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana • Naročanje revij: Mladinska knjiga Založba, d. d., Zaledna pisarna, Slovenska 29, 1536 Ljubljana, tel.: 080 12 05, od 7. do 17. ure. • Vodja sektorja Izobraževalne vsebine in Cener Oxford: Monika Jagodič Gobec, monika.gobec@mladinska-knjiga.si • Vodja oglasnega trženja Martina Dolgan • Oseba, odgovorna za oglaševalske vsebine: Martina Dolgan • www.mladinska-knjiga.si/oglasnisniprostor • Oglasno trženje: Anja Klemenčič, anja.klemencic@mladinska-knjiga.si, T: 01 241 37 06 • ISSN 1854-2883 • V reviji Moj planet objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakor koli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva. • Nenaročenih rokopisov, risb in fotografij ne vračamo. • Elektronska pošta: moj.planet@mladinska-knjiga.si • Spletne strani: www.mladinska-knjiga.si/revije/mojplanet • V uredništvu skrbimo za skladnost oglašnih sporočil z Zakonom o medijih. Na izbor oglaševanih izdelkov in na oblike oglaševanja ter na oglasne priloge nimamo vpliva. Izid publikacije je finančno podprla agencija ARRS iz sredstev državnega proračuna za sofinanciranje domačih poljudnoznanstvenih periodičnih publikacij.

Nova super serija

Šola za superjunake

Ob nedeljah ob 9.30 na TV SLO 1

Celo superjunaki morajo hoditi v šolo, in čeprav bodo nekoč reševali svet, se morajo najprej spopasti s čisto običajnimi zagatami: strahom pred višino in temo, prevzemanjem odgovornosti za napake, prvo ljubeznijo in pranjem uniform.

Vsak superjunak je namreč najprej tudi otrok.

Zavarujte otroško odkrivanje sveta.

Sklenite nezgodno zavarovanje otrok in mladih ter prejmite **darilo:** naročnino VOYO za dva meseca.

triglav

Vse bo v redu.
triglav.si

